T096 ATĐ 8 (24) Luận Tỳ Bà Sa Q2-Xứ của Ba Căn Bất Thiện

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

LUAÄN TYØ BAØ SA
QUYEÅN 2
Phaàn Thöù Hai: XÖÙ CUÛA BA CAÊN BAÁT THIEÄN

Ba caên baát thieän laø caên baát thieän tham, caên baát thieän saân vaø caên baát thieän si. Hoûi: Ba caên baát thieän coù taùnh gì? Ñaùp: Caên baát thieän tham: AÙi coõi Duïc coù naêm loaïi saùu thöùc thaân. Caên baát thieän saân, saân coù naêm thöù saùu thöùc thaân. Caên baát thieän si: Voâ minh cuûa coõi Duïc, ñeàu thuoäc veà boán thöù: Kieán taäp, kieán taän, kieán ñaïo tö duy ñoaïn vaø moät ít ñoái töôïng nhaäp cuûa haït gioáng si thuoäc kieán khoå ñoaïn. Hoûi: Vì sao? Ñaùp: Nghóa laø caên baát thieän naøy coù möôøi thöù: nghi, aùi, giaän döõ, maïn, töông öng cuûa naêm kieán vaø baát coäng töông öng laø möôøi, taùm thöù trong soá laäp caên baát thieän, hai thöù thì khoâng laäp, laø phaùp töông öng cuûa thaân kieán, bieân kieán coõi Duïc. Hoûi: Nhaân noùi laø caên. Voâ minh, töông öng vôùi thaân kieán, bieân kieán coõi Duïc, laø nhaân cuûa taát caû phaùp baát thieän, vì sao khoâng laäp Thaân kieán, Bieân kieán laø caên baát thieän? Ñaùp: Vì taùnh baát thieän, cuõng laø nhaân cuûa taát caû phaùp baát thieän, neân voâ minh kia laäp caên baát thieän. Thaân kieán, bieân kieán cuûa coõi Duïc töông öng vôùi voâ minh maëc duø laø nhaân cuûa taát caû phaùp baát thieän, nhöng khoâng phaûi taùnh baát thieän. Hoûi: Neáu theá laø theá naøo? Ñaùp: Laø voâ kyù. Cho neân noùi voâ minh coõi Duïc ñeàu thuoäc boán thöù laø kieán Taän, kieán ñaïo, Tö duy ñoaïn vaø moät loaïi ít ñoái töôïng nhaäp thuoäc kieán khoå ñoaïn vaø töông öng vôùi saùu thöùc thaân thaønh möôøi laêm thöù taùnh cuûa ba caên baát thieän, ñaõ gieo troàng caùc thöù hieän coù nôi thaân töôùng moät caùch töï nhieân. Ñaõ noùi taùnh xong, seõ noùi veà haønh.

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 2 425

Vì sao noùi caên baát thieän? Nghóa cuûa caên baát thieän laø theá naøo? Toân giaû Baø-tu-maät noùi: Nghóa sinh, nghóa nuoâi naáng, nghóa taêng laø nghóa cuûa caên baát thieän. Laïi noùi: Nghóa lôùn, nghóa nhaän laáy, nghóa ñaày laø nghóa cuûa caên baát thieän. Laïi noùi: Nghóa nhaân cuûa baát thieän laø nghóa cuûa caên baát thieän. Laïi noùi: Nghóa chuyeån bieán baát thieän laø nghóa cuûa caên baát thieän. Laïi noùi: Nghóa thuaän vôùi baát thieän laø nghóa cuûa caên baát thieän. Laïi noùi:

Nghóa tieáp nhaän baát thieän laø nghóa cuûa caên baát thieän. Toân giaû Ñaøm-ma-ña-la noùi: Trong xöù sôû cuûa caùc toân ñaõ gieo troàng phaùp baát thieän, chuyeån bieán thuaän vôùi nhaän laáy, cho neân noùi laø nghóa cuûa caên baát thieän. Hoûi: Neáu nghóa cuûa nhaân baát thieän laø nghóa cuûa caên baát thieän thì tröôùc sanh naêm aám baát thieän, sau sanh naêm aám baát thieän cuõng laø do tröôùc sanh möôøi haønh vi aùc, sau sanh möôøi haønh vi aùc, cuõng laø do tröôùc sanh ba möôi boán söû baát thieän, sau sanh ba möôi boán söû baát thieän, cuõng laø do yù thôøi neân coù voâ löôïng baát thieän, vì sao noùi ba caên baát thieän? Ñaùp: Phaùp cuûa Phaät, Theá Toân, laø chaân ñeá, caùc chaân khaùc khoâng theå vöôït qua, nghóa laø Phaät, Theá Toân ñeàu bieát phaùp töôùng, quyeát ñònh bieát, quyeát ñònh laøm, coù töôùng cuûa caên baát thieän, neân laäp caên baát thieän, khoâng coù töôùng cuûa caên baát thieän, neân khoâng laäp caên baát thieän. Toân giaû Cuø-sa noùi: Ñöùc Theá Toân bieát ngöôøi naøy tuøy söùc ngöôøi kia, tuøy moãi söùc naëng, ngöôøi kia tieáp caän theo ngöôøi kia. Ba caên baát thieän naøy ñeàu laø nhaân cuûa taát caû phaùp baát thieän, chöù khoâng phaûi phaùp baát thieän khaùc. Hoaëc noùi: Vì ñöùng ñaàu taát caû phaùp baát thieän nhö phaùp cuûa chuû töôùng ôû tröôùc, vì uy löïc naøy neân taát caû phaùp baát thieän ñeàu chuyeån. Hoaëc noùi: Laø caên nhaân cuûa taát caû phaùp baát thieän, ñaïo voán laøm duyeân bình ñaúng, coù taäp ñaúng khôûi, ôû trong ñoù do phaùp chuûng töû, do phaùp cuûa caên vöõng chaéc. Hoaëc noùi: Nghóa laø taát caû phaùp baát thieän, ñeán gìn giöõ, cuøng duy trì, sinh, nuoâi naáng, taêng tröôûng, cho neân noùi laø caên baát thieän. Hoaëc noùi: Nghóa laø coâng ñöùc, keû thuø. Hoûi: Trong ñaây laø coâng ñöùc gì? Ñaùp: Laø ba caên thieän. Hoûi: Trong ñaây, vì sao gaàn maø khoâng phaûi laø ngöôøi thaân keû oaùn? Ñaùp: Laø ba caên baát thieän. Hoaëc noùi: Nhö ngöôøi giöõ cöûa khoâng cho vaøo cöûa, vì theo phaùp giöõ

cöûa. Hoaëc noùi: Traùi vôùi ba caên thieän, trong ñoù, tham traùi vôùi khoâng tham, giaän döõ traùi vôùi khoâng giaän döõ, ngu si traùi vôùi khoâng ngu si. Hoaëc noùi: Töùc noùi haønh voán nhö ñaõ noùi (xuaát xöù: Trung A-haøm) Ca Lam, taäp goác cuûa ba haønh naøy. Ca lam, taäp goác cuûa haønh tham. Ca lam, taäp goác cuûa haønh giaän, si. Hoaëc noùi: Caùc thöù haønh ñeàu sinh nhau, caùc thöù haønh ñeàu chuyeån nhau. Nhö noùi: Töø aùi sinh aùi, töø aùi sinh giaän, töø giaän sinh giaän, töø giaän sinh aùi, ôû trong ñoù laø voâ minh. Hoaëc noùi: Laø maâu thuaãn cuûa maâu thuaãn, vì maâu thuaãn cuûa khoâng maâu thuaãn, neân chuùng sinh phaàn nhieàu khôûi söï raøng buoäc cuûa tranh chaáp. Nghóa laø trôøi, A-tu-luaân qua laïi tranh giaønh Ba-la-tha (anh), Ma- ha-baø-la-tha (em), La-ma (anh), La-xoa-na (em), vì bò Tö-ñaø (vôï) Keá na (anh), A-chaâu-na (em), vì moät coâ gaùi kia, neân gieát möôøi taùm ñöùa treû. Hoûi: Vì sao? Ñaùp: Vì maâu thuaãn cuûa khoâng maâu thuaãn. khoâng maâu thuaãn, nghóa laø aùi, maâu thuaãn, nghóa laø giaän döõ. Hoûi: Vì sao khoâng noùi si? Ñaùp: ÔÛ trong ñoù ñaõ noùi, neáu ngöôøi trí kia vì caûnh giôùi trôøi, neân khoâng gaây ra vieäc aùc naøy, huoáng chi vì duïc aùc cuûa nhaân gian. Con ngöôøi vì nöôùc, vì cung ñieän neân môùi gaây ra ngaàn aáy vieäc aùc, laïi vì ruoäng,

vöôøn, neân ñaõ gaây ra ngaàn aáy vieäc aùc, huoáng chi tröôûng giaû vì phaûi maëc aùo phaån taûo, vaøo muøa xuaân, thöôøng khôûi leân söï raøng buoäc tranh chaáp, cho neân noùi laø maâu thuaãn cuûa khoâng maâu thuaãn, do ñoù neân nhö theá. Hoaëc noùi: Noùi laø bò ba thöù ñau ñôùn sai khieán, nhö noùi: bò söû tham sai khieán trong laïc thoï, bò söû saân sai khieán trong khoå thoï, bò söû si sai khieán trong baát khoå, baát laïc thoï. Hoûi: Nhö trong ñaây taát caû ñeàu bò sai khieán chaêng? Ñaùp: Vì phaàn nhieàu. Phaàn nhieàu laïc thoï do söû tham sai khieán, khoå thoï do söû saân sai khieán, baát khoå, baát laïc thoï do söû si sai khieán. Tham nhaân trong laïc thoï khôûi leân roài, töùc caên thoï nhaän laïc thoï vaø taêng theâm naêm aám baát thieän, taêng theâm naêm aám baát thieän roài, thì thöôøng phaùt sinh haønh vi aùc, thöôøng sinh haønh vi aùc roài neân ôû trong sinh töû chòu nhieàu ñau khoå. Saân nhaân trong ñau khoå khôûi leân, töùc caên thoï nhaän khoå thoï vaø taêng theâm naêm aám baát thieän, taêng theâm naêm aám baát thieän roài, thì thöôøng khôûi leân haønh vi aùc, thöôøng khôûi haønh vi aùc roài neân trong sinh töû chòu nhieàu ñau khoå.

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 2 427

Si nhaân trong baát khoå, baát laïc thoï khôûi leân, töùc caên thoï nhaän baát khoå, baát laïc vaø taêng theâm naêm aám baát thieän, taêng theâm naêm aám baát thieän roài thöôøng khôûi leân haønh vi aùc, thöôøng khôûi leân haønh vi aùc neân ôû trong sinh töû chòu nhieàu ñau khoå. Cho neân noùi: Ba thoáng sai khieán, do ñaây neân nhö theá. Hoaëc noùi: Naêm thöù taùnh söû cuûa thaân saùu thöùc, coù theå khôûi haønh ñoäng veà thaân, haønh ñoäng veà mieäng. Khi caên laønh bò ñoaïn, phaàn nhieàu duøng phöông tieän. Naêm thöù, laø töø kieán khoå ñoaïn ñeán tö duy ñoaïn. Thaân saùu thöùc: Laø töø töông öng nhaõn thöùc cho ñeán töông öng yù thöùc. Taùnh cuûa söû: Tham laø söû duïc, Saân laø söû khoâng theå, Si laø söû voâ minh. Coù theå khôûi haønh vi cuûa thaân, haønh vi cuûa mieäng: Nghóa laø vì tham, neân taïo ra haønh vi cuûa thaân, haønh vi cuûa mieäng. Vì giaän döõ ngu si, neân taïo ra haønh vi cuûa thaân, haønh vi cuûa mieäng. Khi caên thieän bò ñoaïn thì nhieàu phöông tieän? Nhö trong Luaän Thi Thieát coù noùi: Neáu ngöôøi kia caên thieän bò ñoaïn. Vì sao bò ñoïan? Vì haønh ñoäng gì? Ñaùp: Nhö ngöôøi naëng veà taùnh duïc, naëng veà giaän döõ, naëng veà ngu si, vì ngöôøi aáy duïc naëng, giaän döõ naëng, ngu si naëng, neân khoù baûo, khoù daïy, khoù hieåu, khoù giaûi thoaùt. Theá neân noùi laø naêm thöù taùnh söû cuûa thaân saùu thöùc coù theå khôûi haønh vi cuûa thaân, haønh vi cuûa mieäng, khi caên thieän bò ñoaïn, thì phaàn nhieàu laø phöông tieän ñeå gaây ra caên baát thieän trong ñoù. Hoûi: Nhö taø kieán coù theå ñoaïn caên thieän, vì sao keû taø kieán ñoù khoâng laäp caên baát thieän? Ñaùp: Vì phöông tieän coù khaû naêng taêng theâm löïc, taát caû vieäc thieän, aùc, phaàn nhieàu duøng söùc phöông tieän, chöù khoâng phaûi do khaû naêng laøm ra. Coù thuyeát noùi: Nhö Boà-taùt thaáy noãi khoå veà sinh, giaø, beänh, cheát cuûa theá gian, nhö keû muø khoâng ngöôøi daãn ñöôøng, neân môùi phaùt ñaïo yù chaùnh chaân voâ thöôïng, trong ñoù, yù nieäm ban ñaàu troäi haún, khoâng lui suït, khoâng dôøi ñoåi. Hôn ba A-taêng-kyø kieáp tu caùc coâng haïnh, neáu khoâng ñöôïc haäu ñaéc taän trí, voâ sinh trí, thì vò lai seõ tu caên thieän

trong ba coõi. Hoaëc noùi: Taø kieán kia, neáu ñoaïn caên thieän thì taát caû taø kieán ñoù ñeàu laø naêng löïc cuûa caên baát thieän. Hoaëc caên baát thieän kia laøm cho caên thieän moûng manh, yeáu keùm, deã xuyeân thuûng, sau ñoù, taø kieán aáy môùi döùt caên thieän. Hoaëc noùi: Laø thay ñoåi, khoâng thay ñoåi khi taø kieán kia ñoaïn caên thieän. Ngöôøi tham thay ñoåi, keû giaän döõ khoâng thay ñoåi, ngöôøi ngu si thay ñoåi, khoâng thay ñoåi, coøn taø kieán kia coù theå khoâng chuyeån bieán, chöù khoâng phaûi chuyeån bieán, do ñoù neân nhö theá.

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 2 428

Hoaëc noùi: Taø kieán naøy tröôùc kia ñaõ noùi laø naêm thöù, taø kieán aáy khoâng phaûi ø naêm thöù maø laø boán thöù, khoâng phaûi do thaân saùu thöùc maø do yù thöùc. Hoûi: Maëc duø coù taùnh söû, nhöng khoâng theå khôûi haønh vi cuûa thaân, haønh vi cuûa mieäng, laø vì sao? Ñaùp: Khoâng coù kieán naøo döùt tröø kieát maø coøn coù theå khôûi haønh vi cuûa thaân, haønh vi cuûa mieäng, vaø khi ñoaïn caên thieän, laïi khoâng duøng nhieàu phöông tieän, maø laø duøng thôøi ñieåm sau cuøng cuûa taø kieán kia, nghóa laø taø kieán ñoù ñaõ lìa nhoùm naøy, do ñoù, neân khoâng laäp trong caên baát thieän. Nghóa laø naêm aám naøy lìa trong caên baát thieän vaø taø kieán kia cuõng lìa saéc aám cuûa nhoùm naøy, chaúng phaûi naêm thöù, chaúng phaûi thaân saùu thöùc, chaúng phaûi taùnh söû, khoâng theå khôûi haønh vi cuûa thaân, haønh vi cuûa mieäng, khi ñoaïn caên thieän, khoâng duøng nhieàu phöông tieän. Thoï aám, töôûng aám, thöùc aám, töông öng vôùi haønh aám kia, nghóa laø caùc aám ñoù ñaõ lìa kieát laø naêm thöù thaân saùu thöùc, chöù khoâng phaûi taùnh söû, neân khoâng theå khôûi haønh vi cuûa thaân, haønh vi cuûa mieäng, neân khi ñoaïn caên thieän, ñaõ khoâng duøng nhieàu phöông tieän. Khoâng töông öng vôùi haønh aám, naêm thöù khoâng phaûi thaân saùu thöùc, khoâng phaûi taùnh cuûa söû, neân khoâng theå khôûi haønh vi cuûa thaân, haønh vi cuûa mieäng, do ñoù, khi ñoaïn caên thieän, khoâng duøng nhieàu phöông tieän. Naêm kieán vaø nghi trong kieát, chaúng phaûi naêm thöù, chaúng phaûi thaân saùu thöùc, maëc duø coù taùnh cuûa söû, nhöng vaãn khoâng theå khôûi leân haønh vi cuûa thaân, mieäng, vì khi döùt caên thieän ñaõ khoâng duøng nhieàu phöông tieän. Naêm thöù maïn khoâng phaûi thaân saùu thöùc, duø laø taùnh cuûa söû, nhöng khoâng theå khôûi leân haønh vi cuûa thaân, mieäng, khi ñoaïn caên thieän, khoâng duøng nhieàu phöông tieän. Thuyeát khaùc noùi möôøi trieàn: trieàn saân, trieàn khoâng noùi naêng, trieàn thuøy, trieàn mieân, trieàn ñieäu, trieàn hoái, trieàn voâ taøm, trieàn voâ quí, trieàn san, trieàn taät, trong ñoù, saân, khoâng noùi naêng khoâng phaûi naêm thöù, khoâng phaûi thaân saùu thöùc, khoâng phaûi taùnh cuûa söû, neân khoâng theå khôûi haønh vi cuûa thaân, mieäng, khi döùt caên thieän, khoâng duøng nhieàu phöông tieän. Naêm thöù mieân vì khoâng phaûi thaân saùu thöùc, khoâng phaûi taùnh söû, neân khoâng theå khôûi haønh vi cuûa thaân, mieäng, vaø khi ñoaïn caên thieän, khoâng duøng nhieàu phöông tieän. Thuøy, ñieäu (traïo), hai thöù naøy laø naêm thöù, thaân saùu thöùc, vì khoâng phaûi taùnh söû, neân khoâng theå khôûi leân haønh vi cuûa thaân, mieäng, khi ñoaïn caên thieän, khoâng duøng nhieàu phöông tieän. Voâ taøm, voâ quí, hai thöù naøy laø naêm thöù, thaân saùu thöùc, khoâng phaûi laø taùnh söû

coù theå khôûi leân haønh vi cuûa thaân, mieäng, khi ñoaïn caên thieän

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 2 429

ñaõ duøng nhieàu phöông tieän. San, taät, hai thöù naøy khoâng phaûi naêm thöù, khoâng phaûi thaân saùu thöùc, khoâng phaûi taùnh cuûa söû, neân khoâng theå khôûi leân haønh vi cuûa thaân, mieäng. Luùc ñoaïn caên thieän, khoâng vaän duïng nhieàu phöông tieän. Naêm thöù mieân kia ñaõ laäp caên baát thieän, neáu lìa ngoaøi nhoùm naøy thì chuùng khoâng laäp caên baát thieän. Phaãn nöông cuoáng, sieåm maø cao haïi, taát caû thuyeát naøy laø kieát. Caáu nöông kieát chaúng phaûi kieát caên baûn, nghóa laø naêm thöù thaân saùu thöùc, taùnh cuûa söû, coù coâng naêng khôûi leân haønh vi cuûa thaân mieäng. Luùc caét ñöùt goác laønh duøng nhieàu phöông tieän. Kia laäp caên baát thieän, neáu lìa nhoùm naøy thì kia khoâng laäp caên baát thieän. Hoaëc noùi: Ba caên baát thieän naøy coù theå khôûi möôøi haønh vi aùc, khôûi leân möôøi haønh vi aùc roài thì ñoïa vaøo möôøi ñöôøng aùc. Hoûi: Ba caên baát thieän naøy coù theå khôûi möôøi haønh vi aùc, khôûi möôøi haønh vi aùc roài, seõ ñoïa vaøo möôøi ñöôøng aùc laø sao? Ñaùp: Kheá kinh Phaät noùi: Saùt haïi coù ba thöù: Vì tham, vì giaän, vì si, ñeán ba thöù taø kieán: Vì tham, vì giaän döõ, vì ngu si. A-tyø-ñaøm cuõng noùi: Ba caên baát thieän naøy laø coäi reã, laø nhaân cuûa taát caû phaùp baát thieän, daãn daét, taïo duyeân, coù taäp khôûi. Ba caên baát thieän nhö theá, coù theå khôûi möôøi haønh vi aùc. Hoûi: Vì sao khôûi möôøi haønh vi aùc roài phaûi ñoïa vaøo möôøi ñöôøng aùc? Ñaùp: Kheá kinh Phaät noùi: Thoùi quen saùt sinh, luoân taïo taùc vieäc aáy, seõ ñoïa vaøo ñòa nguïc, suùc sinh, ngaï quyû. Neáu veà sau, sinh leân laøm ngöôøi, thì tuoåi thoï ngaén nguûi. A-tyø-ñaøm cuõng noùi: Thoùi quen saùt sinh caøng theâm lôùn, thöôøng laøm aùc seõ ñoïa vaøo ñaïi A tyø Neâ-leâ, ñoïa vaøo ñòa nguïc raát noùng, nhö Khieáu hoaùn, Ñaïi khieáu hoaùn, Haéc thaèng, Ñaúng hoaït, laïi ñoïa trong suùc sinh, ngaï quyû. Nhö theá, khôûi möôøi haønh vi aùc roài, seõ ñoïa trong möôøi ñöôøng aùc. Theá neân noùi laø ba caên baát thieän. Hoaëc noùi: Ngöôøi kia cuõng noùi taêng, cuõng noùi moûng. Nhö ñaõ noùi, Theá naøo laø taêng duïc, taêng giaän, taêng si? Vì duïc yeáu neân coù trung bình, vì trung bình beøn coù taêng. Nhaân vì saân yeáu beøn coù trung bình, vì trung bình beøn coù taêng. Vì si yeáu neân coù trung bình, vì trung bình beøn coù taêng. Nhö theá goïi laø taêng duïc, taêng giaän döõ, taêng si. Hoûi: Theá naøo laø duïc yeáu, giaän döõ yeáu, si yeáu? Ñaùp: Duïc taêng leân ít thì coù trung bình, trung bình ít thì coù yeáu. Giaän döõ taêng leân ít thì coù trung bình, trung bình ít thì coù yeáu. Si taêng leân ít thì coù trung bình, trung bình ít töùc coù yeáu.

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 2 430

Nhö theá goïi laø duïc moûng ít, giaän döõ moûng, si moûng, cho neân noùi: Duïc kia cuõng noùi taêng, cuõng noùi moûng, cho neân nhö theá. Hoaëc noùi: Khi ngöôøi kia luøi suït thì coù nhieàu nhaân, nhieàu duyeân, nhö noùi: Neáu Tyø-kheo, Tyø-kheo ni, töï quaùn taêng duïc, giaän döõ, si. Tyø- kheo, Tyø-kheo ni, phaûi bieát ta lui suït ñoái vôùi phaùp thieän, Theá Toân noùi: Ñaây laø söï lui suït, neân noùi: Khi ngöôøi kia lui suït thì seõ coù nhieàu nhaân, nhieàu duyeân cho neân nhö theá. Hoaëc noùi: Laø

kieát chöôùng ngaïi, nhö noùi: Kieát chöôùng ngaïi laø theá naøo? Neáu chuùng sinh taùnh duïc naëng, giaän naëng, si naëng. Vì taùnh duïc, giaän, si cuûa ngöôøi aáy naëng, neân khoù daïy, khoù baûo, khoù hieåu, khoù giaûi thoaùt. Cho neân noùi laø kieát chöôùng ngaïi, cho neân theá. Hoaëc noùi: Hieän moân naøy laø löôïc ñoä neân coù ngaàn aáy caên baát thieän. Hoaëc laø phaàn duïc, phaàn giaän döõ, phaàn si, nhö Kheá kinh kia ñaõ noùi: Neáu Baø-la-moân coù yù nhieãm vöôùng hai möôi moát kieát, taát nhieân hoï seõ ñoïa vaøo Neâ leâ cuûa ñöôøng aùc. Ngöôøi noùi laø Toân giaû Ñaøm-Ma-Ña- la. Taát caû kieát noùi trong Kheá kinh naøy ñöôïc laäp ra ba phaàn. Phaàn duïc, giaän, si, neáu noùi duïc, thì neân bieát ñaõ noùi phaàn duïc. Neáu noùi giaän, si, phaûi bieát ñaõ noùi veà phaàn giaän, si, nhö phaàn duïc, giaän, si. Cuõng theá, phaàn gaàn, phaàn khoâng gaàn, phaàn gaàn vaø chaúng gaàn, phaàn ích, phaàn khoâng ích, phaàn ích vaø khoâng ích, phaàn vui, phaàn khoâng vui, phaàn vui vaø khoâng vui, ñeàu phaûi bieát. Cho neân noùi löôïc qua caùc hieän moân. Hoaëc noùi: Laø veát nhô beân trong, nhö noùi: Duïc laø veát nhô beân trong, söï giaän, si laø veát nhô beân trong. Nhö veát nhô beân trong: Cuõng theá, beân trong khoâng gaàn guõi keû oaùn, ñeàu phaûi bieát. Hoaëc noùi: Noùi laø traàn, nhö noùi: Duïc laø traàn, giaän, si laø traàn. Nhö traàn cuõng theá, söï nhô nhôùp, chöôùng ngaïi, löûa, muõi nhoïn, chaát ñoäc, dao, ñeàu phaûi bieát. Vì theá cho neân laäp ba caên baát thieän. Hoûi: Kieát naøy thöïc haønh ra sao? Ñaùp: Neáu haønh duïc trong yù thì trong yù naøy seõ khoâng coù söï giaän döõ, neáu giaän döõ thì khoâng coù duïc. Hai thöù naøy phaûi coù si. Hoûi: Vì sao? Neáu haønh duïc trong yù, thì trong yù naøy seõ khoâng coù giaän döõ, neáu ñang giaän döõ thì seõ khoâng coù duïc? Ñaùp: Vì taùnh traùi nhau. Taùnh tham laø vui, taùnh saân laø lo. Thaân tham nuoâi lôùn thoï. Thaân saân khoâng nuoâi lôùn thoï. Thaân tham yeáu, yeân oån, khoâng trôû ngaïi trong duyeân. Yeáu, yeân oån laø neáu tham hieän tröôùc thì taát caû thaân yeáu. Khoâng trôû ngaïi trong duyeân nhö thoï nhaän, ñaém nhieãm

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 2 431

trong yù, ñeâm daøi gaàn guõi khoâng chaùn boû. Thaân saân (giaän) khoâng yeáu, khoâng yeân oån seõ trôû ngaïi trong duyeân. Khoâng yeáu, khoâng yeân oån laø nhö söï giaän döõ bieåu hieän ôû tröôùc, taát caû thaân khoâng yeáu. Seõ trôû ngaïi trong duyeân laø nhö côn giaän trong yù ñaõ bieåu hieän tröôùc, maét seõ khoâng vui khi ngaém nhìn. Ñaây laø taùnh traùi nhau cuûa tham vaø saân. Hoaëc duïc ñang hieän haønh trong yù, thì khoâng coù saân. Saân ñang hieän haønh trong yù thì khoâng coù duïc. Hai traïng thaùi naøy phaûi coù si. Ba caên baát thieän naøy noùi laø naêm thöù thaân saùu thöùc. Hoûi: Vì sao ba caên baát thieän laïi noùi laø naêm thöù thaân saùu thöùc? Ñaùp: Neáu ba caên baát thieän naøy coù kieán döùt tröø, khoâng phaûi do tö duy, thì söï tö duy döùt tröø taâm baát thieän kia leõ ra khoâng phaûi caên. Neáu laø tö duy, khoâng phaûi do kieán döùt tröø, taát nhieân kieán ñoaïn taâm baát thieän kia leõ ra khoâng phaûi caên. Neáu coù thaân naêm thöùc, khoâng phaûi yù thöùc, nghóa laø taâm baát thieän cuûa yù thöùc kia, leõ ra khoâng phaûi caên. Neáu coù yù thöùc, khoâng phaûi naêm thöùc, nghóa laø taâm baát thieän cuûa naêm thöùc kia leõ ra khoâng phaûi ø caên. Ba caên baát thieän naøy trong taát caû taâm baát thieän, ñeàu

laø caên hoaëc hai, hoaëc moät. YÙ baát thieän töông öng vôùi tham coù hai caên: tham vaø voâ minh töông öng vôùi tham. YÙ baát thieän töông öng vôùi giaän döõ coù hai caên: Söï giaän döõ töông öng vôùi voâ minh. Lìa hai caên naøy roài thì, caùc yù baát thieän vôùi tham, giaän kia ñeàu laø voâ minh cuûa moät caên. Ñaây laø noùi phaàn nhieàu coù caên. Caên phaùp cuûa thaân kieán, caên phaùp cuûa Ñöùc Theá Toân, caên phaùp cuûa duïc, caên phaùp cuûa khoâng buoâng lung vaø caên taùnh ñeàu noùi laø taát caû phaùp. Hoûi: Vì sao noùi laø caên phaùp cuûa thaân kieán? Ñaùp: Vì chaáp ngaõ, chaáp ngaõ xong, seõ sinh ra saùu möôi hai kieán, cho neân nhö theá. Hoûi: Vì sao noùi laø caên phaùp cuûa Ñöùc Theá Toân? Ñaùp: Vì noùi, ai noùi veà vöôùng maéc nhieãm, thanh tònh, raøng buoäc, giaûi thoaùt, troâi laên, xuaát theá laø Ñöùc Phaät, cho neân nhö theá. Hoûi: Vì sao noùi caên phaùp cuûa duïc? Ñaùp: Do duïc ñöôïc phaùp thieän. Do duïc ñöôïc, nghóa laø ngöôøi kia ñöôïc phaùp thieän, khoâng do duïc ñöôïc, nghóa laø ngöôøi kia khoâng ñöôïc phaùp thieän, cho neân nhö theá. Hoûi: Vì sao noùi caên phaùp cuûa khoâng buoâng lung? Ñaùp: Vì gìn giöõ vöõng chaéc phaùp thieän. Khoâng buoâng lung, nghóa laø ngöôøi kia coù theå gìn giöõ vöõng chaéc phaùp thieän. Buoâng lung, nghóa laø ngöôøi kia giöõ chaéc phaùp thieän roài thì lieàn maát, huoáng chi laø laïi giöõ chaéc?

Hoûi: Vì sao noùi taát caû phaùp cuûa caên taùnh? Ñaùp: Vì khoâng boû haït gioáng cuûa chính mình. Hoûi: Nhö oâng noùi, thì trong voâ vi leõ ra cuõng coù caên, vì voâ vi cuõng khoâng boû chuûng töû cuûa mình? Ñaùp: Neáu trong voâ vi coù caên, thì khoâng toàn taïi. Voâ vi kia cuõng khoâng boû chuûng töû cuûa mình. Vì khoâng toàn taïi, laïi coù duïc. Vì ñoái trò loãi naøy, neân noùi caên taùnh, nghóa laø vì trao cho nhaân. Hoûi: Theá naøo laø trao cho nhaân? Ñaùp: Söï sinh tröôùc laø nhaân cuûa söï sinh sau. Hoûi: Nhö oâng noùi, thì khoå phaùp nhaãn leõ ra khoâng coù caên? Vì sao? Vì khoå phaùp nhaãn, ngöôøi khaùc khoâng trao cho nhaân töï nhieân? Ñaùp: Khoå phaùp nhaãn kia, maëc duø ngöôøi khaùc khoâng trao cho nhaân töï nhieân, nhöng khoå phaùp nhaãn kia cho ngöôøi khaùc Nieát-baøn, maø ngöôøi khaùc khoâng cho nhaân, cuõng khoâng cho ngöôøi khaùc nhaân. Theá naøo laø caên taùnh cho nhaân cuûa khoå phaùp nhaãn kia? Vaán ñeà naøy khoâng luaän. Nhö theá, noùi caên taùnh, nghóa laø vì khoâng boû haït gioáng cuûa mình. Chính vì lyù do naøy, neân noùi taát caû phaùp cuûa caên taùnh. Noùi roäng laø xöù cuûa ba baát thieän ñaõ döùt heát.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.